

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBLBAC

Høst 2023

Kandidatnummer(e): 1647 og 1601

Tittel: Hvordan kan musikalsk praksis i barnehagen knyttes til bærekraft?

Fag: Musikk

Hovedbegreper i oppgaven : Musikk, fellesskap, inkludering, bærekraft, sosial bærekraft, følelser, tilknytning, helse

Antall ord: 9585

Sidetall: 39

Stavanger

03012024

dato/år

Sammendrag

I denne oppgaven har vi undersøkt forholdet mellom musikk og bærekraft i barnehagen. Problemstillingen for denne oppgaven er: «*Hvordan kan musikalsk praksis i barnehagen knyttes til bærekraft?*» Vi har lenge vært opptatt av den sosiale bærekraften, og hvordan mennesker i barnehagen stimulerer barns utvikling. En kvalitativ tilnærming ble valgt for å belyse vår problemstilling ved å undersøke hvordan dette vektlegges i barnehagen. Vi har undersøkt dette i barnehager med stor interesse for musikk og intervjuet barnehagelærere. I intervjuene kom det frem temaer som vi har valgt å drøfte i lys av relevant teori. Disse temaene omhandler musikk og følelser, musikk og tilknytning, musikk og fellesskap, og musikk, inkludering og mangfold.

Forord

Vi ønsker å takke vår veileder for god hjelp, støtte og innspill underveis i denne prosessen.

Dine synspunkter har bidratt i denne skriveprosessen, og til å utvide våre tanker rundt oppgavens innhold.

Videre ønsker vi å takke informantene våre som har stilt opp til intervju. Uten deres bidrag hadde vi ikke kunnet skrive denne oppgaven. Det har vært veldig spennende og interessant å høre om deres hverdag i barnehagen og hvor mye dere gleder dere til hver dag på jobb. Det var tydelig at dere trives med å bruke musikk i barnehagehverdagen.

Til slutt vil vi takke familie og venner som har støttet oss gjennom denne prosessen. Dere har bidratt med moralsk støtte og gode innspill gjennom denne oppgaveskrivingen. Deres støtte og tilbakemeldinger har hatt stor betydning for oppgavens resultat.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	5
<i>1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling</i>	5
<i>1.2 Oppgavens struktur</i>	6
2.0 Teori	7
<i>2.1 Musikk og følelser</i>	7
<i>2.2 Musikk og tilknytning</i>	9
<i>2.3 Musikk og fellesskap</i>	10
3.0 Metode	15
<i>3.1 Design</i>	15
<i>3.2 Informanter</i>	15
<i>3.3 Utstyr</i>	15
<i>3.4 Etsiske vurderinger</i>	16
<i>3.5 Intervjuene</i>	16
<i>3.6 Analyse</i>	16
4.0 Analyse & drøfting	18
<i>4.1 Musikk og følelser</i>	18
<i>4.2 Musikk og tilknytning</i>	20
<i>4.3 Musikk og fellesskap</i>	21
<i>4.4 Musikk, inkludering og mangfold</i>	24
5.0 Oppsummerende refleksjoner	27
6.0 Litteraturliste	28
Vedlegg 1 Informasjonsskriv	31
Vedlegg 2 Samtykkeskjema	34
Vedlegg 3 Intervjuguide	35
Vedlegg 4 Resultater fra intervjuene	36

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling

I rammeplanen står det: «Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omhandler natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10). FNs bærekraftsmål nummer 3 skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle. Forutsetningen for en bærekraftig utvikling er at mennesker lever friske og sunne liv (Batt-Rawden, 2019, s. 75). For å oppnå dette, er det viktig å ha fokus på et folkehelsearbeid som omhandler ulike måter å fremme helse og trivsel hos befolkningen (Regjeringen, u.å.). Et viktig begrep i denne sammenheng er salutogenese som handler om faktorer som bidrar til god helseutvikling (Tellnes, 2007, s. 144). I denne sammenhengen kan det være nyttig å ta utgangspunkt i Maslows behovspyramide. Maslows (1943) behovspyramide inneholder en rekke menneskelige behov. Nederst i denne pyramiden finner vi behovene som må dekkes for å overleve og øverst finner vi vekstbehov. I tillegg til grunnleggende fysiologiske behov omhandler det trygghet, kjærlighet, tilhørighet, å bli akseptert, respektert og verdsatt, og selvrealisering. Mangel på tilfredsstillelse av disse behovene kan få utløp for handlinger som er lite bærekraftige (Sinnes, 2015, s. 26). Et annet viktig begrep er resiliens. Hvordan barn blir motstandsdyktige og robuste gjennom opplevelser og erfaringer de har i livet, kalles resiliens. Dette foregår i samspill med andre individer og blant ulike kulturelle normer og verdier (Gunnestad, 2014, s. 324). Batt-Rawden (2019, s. 75) viser til at sang og musikk har stor betydning for mennesker, både for enkeltindivider og for grupper. Musikkens positive betydning hos mennesket bidrar til bedre helse, trivsel, velvære og økt livskvalitet.

Bærekraftig utvikling er et begrep som brukes mye i hverdagen, men selve definisjonen på bærekraftig utvikling er vanskelig å forklare (Sinnes, 2015, s. 25-26). Folks generelle oppfattelse av bærekraftig utvikling kobles til miljø og sortering av søppel som også stemmer med vår oppfatning av hva bærekraftig utvikling innebærer. Dette kan også ses i rammeplanen der bærekraftig utvikling i rammeplanen handler om naturen og hvordan vi som mennesker skal ta hensyn til den på ulike måter (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10). Det står også at «Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10). Det er disse aspektene av rammeplanen vi tar for oss videre i oppgaven. Rammeplanen blir ansett som et ledende verktøy i barnehagen. Å ta i bruk alle punkter i denne ser vi på som bærekraftig. Forholdene vi har undersøkt i denne oppgaven er hvordan musikk påvirker barna, og hvordan den kan

brukes med barna i barnehagen knyttet direkte til formuleringer fra rammeplanen. Vi ønsker videre å få fram hvordan musikken bidrar til en sosialt bærekraftig utvikling for barna.

Denne studieperioden har gitt en bedre forståelse for hvordan musikken bidrar til glede, engasjement og inkluderende fellesskap. Videre har det gitt et innblikk i bærekraftig utvikling og hvordan dette begrepet bærekraftig omfatter mer enn kildesortering og gjenbruk. Som rammeplanen sier, handler sosial bærekraft om å ta vare på seg selv og hverandre (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10) og dette vil bli belyst i denne oppgaven. Vi ville undersøke musikkens rolle i barnehagen og hvordan den bidrar til trivsel, trygghet og tilhørighet. Derfor ble vår problemstilling:

«Hvordan kan musikalsk praksis i barnehagen knyttes til bærekraft?»

For å undersøke problemstillingen, valgte vi å intervju tre barnehagelærere som jobber i barnehager hvor musikk er en stor del av hverdagen deres.

1.2 Oppgavens struktur

Først presenteres relevant teori som belyser ulike perspektiver. Deretter presenteres arbeidet med metoden i forhold til kvalitative intervju og informantene, og hvordan vi har jobbet med dette. Analysen baserer seg på følgende momenter: musikk koblet opp mot følelser, tilknytning, fellesskap, inkludering og mangfold. Drøftingen vil ved hjelp av teori analysere de ulike utsagnene til informantene og til slutt noen oppsummerende refleksjoner.

2.0 Teori

2.1 Musikk og følelser

Fredrickson (2005, s. 218-220) beskriver et perspektiv kalt the-broaden-and-build theory som handler om at positive opplevelser som foregår i øyeblikket, også kan gi varig betydning og føre til videre utvikling. De positive følelsene gir inspirasjon til noe nytt, og det å se muligheter i varierte situasjoner som lar individer vokse og blomstre. De positive følelsene som dukker opp i øyeblikket, gir næring til mennesker som igjen bidrar til videre utvikling hos mennesket. Fredrickson (2005, s. 218) konkluderer med at det er verdt å dyrke disse positive følelsene i et langtidsperspektiv. Man kunne se at disse positive følelsene gav en utvidende effekt. Gleden ved å gjøre noe gjorde at individer ønsket å være kreative og å leke, mens tilfredshet gjorde at individer ønsket å nyte livet her og nå. Effekten av disse følelsene ble integrert inn i nye syn på seg selv og verden. Kjærlighet skapte gode relasjoner med de rundt, men og å ville fortsette å leke og utforske med de rundt seg. Dette er relevant i en barnehagekontekst og kan knyttes til rammeplanens verdigrunnlag om at «Barnehagen skal bidra til at alle barn som går i barnehage skal få en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8). Dette er med på å styrke de sosiale forholdene i et bærekraftig perspektiv som er i tråd med rammeplanens mål om å fremme sosiale forhold (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

På lik linje som Fredrickson (2005) beskriver opplevelsen av de umiddelbare følelsene, har forskerne Vella-Brodrick, Park og Peterson (sitert i Vestad, 2012, s. 126-127) funnet tre veier til lykke. Disse tre veiene er sett fra et her og nå perspektiv mot et mer framtidsrettet perspektiv og beskrives som glede/tilfredsstillelse, engasjement og mening. De to første veiene handler mye om å gjøre det som gir glede og engasjement, mens den tredje veien omhandler det å gjøre noe for andre. Det gir goder også hos andre når en danner vennskap, og dette gir en mening i livet.

Vestad (2012, s. 128) fant gjennom sitt forskningsarbeid at musikken ofte var knyttet til glede hos barna. De voksne kunne se barn smile og bevege seg på en måte som kunne forstås som positiv. Dette ble også observert da barna var rolige og hørte på musikken. Funn viste at gleden barna har rundt bruken av musikk, bidrar i stor grad til at barna får meningsfulle liv. Musikken bidrar til gruppefølelse fordi musikken er en stor kilde til glede og velvære som også skaper positive følelser. En avgjørende faktor for å koble positive følelser sammen, er at hjernen er i "godt humør" ifølge Kulset (2015, s. 22).

Rasmussen og Mikkelsen (sitert i Vestad, 2012, s. 128) skriver at man er nødt til å gå ut ifra at det barna gjør er fordi de opplever det som meningsfullt. Dette gjelder også barnas bruk av musikk i hverdagen. Vi kan tenke at barna hadde ikke holdt på med noe hvis ikke de fikk noe ut av det. Vestad (2012, s. 128-129) beskriver flere sider ved gleden over musikkbruken hos barna. Den ene siden handler om intens lykkefølelse, mens den andre siden handler mer om å være i harmoni, å bli tilfredsstilt og ha det behagelig. Dette bekrefter også Batt-Rawden (2019, s. 75) om hvilken betydning musikken har for bedre helse, trivsel, velvære og økt livskvalitet.

DeNora (sitert i Vestad, 2012, s. 130) beskriver musikk som en "container" for følelser. Ofte lagrer lytteren følelsene relatert til musikken de hører på. Ved senere anledninger kan lytteren gjenoppleve disse følelsene fra deres tidligere minne med musikken. Dette viser at musikk kan brukes for å igangsette følelser. Musikken vi velger bidrar til stemningen vi ønsker å ha. Rolig musikk bidrar til avslappende stemning, mens rask og gjerne mer bråkete musikk brukes for å gire oss opp og få mer energi (Brean og Skeie, 2019, s. 84). Anne Balsnes (sitert i Kulset, 2019, s. 31-33) fant at man gjennom korsang reduserer stress, føler seg bedre, får økt selvtillit og at det gir en kollektiv samhørighet. Når vi synger i fellesskap frigjøres det mer av tilknytningshormonet oxytocin, samtidig som stresshormonet kortisol minker. Dette gjør at gruppefølelsen forsterkes og frigjøringen av oxytocin fungerer som et sosialt lim. Vestad (2012, s. 143) fant at valg av musikk har stor betydning for hvordan musikken påvirker barna både individuelt og sosialt. Ved å velge musikk som treffer barna på en meningsfull måte og setter i gang følelsene deres, har mye å si for om musikken bidrar som en helsemessig ressurs. Denne ressursen har stor betydning for barnas oppvekst og miljøet de er i og er en viktig del av FNs bærekraftsmål nr 3 (FN-sambandet, 2020). Mangel på engasjement i ulike former for sosialisering kan føre til stress og depresjon, og kan gi negative konsekvenser for helsen (Kulset, 2018, s. 50-51). Dette kan ses på som en negativ effekt i den sosiale bærekraftige utviklingen, og understreker viktigheten ved bruk av musikk i tidlig alder. Dette støttes opp av Batt-Rawden (2019, s. 75) om at musikk bidrar til økt livskvalitet.

Kölsch (2020, s. 177) skriver at underbevisstheten styrer hvilke spilleregler en har i en gitt situasjon. Handlingen man gjør i en gitt situasjon avhenger av signalene som blir sendt fra hjernen. Går man utenom spillereglene, kan underbevisstheten respondere med å sende ut negative følelser som flauhet, anger eller skam. Disse spillereglene lærer barn under

oppveksten gjennom sosialisering med andre. I tråd med rammeplanen har dette et stort fokus i barnehagehverdagen: «Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10). Ruud (2001, s. 44) understreker at musikken spiller en stor rolle for hvilke følelser vi utvikler. Vi blir også mer bevisst på hvilke følelser vi får i ulike opplevelser.

2.2 Musikk og tilknytning

Motherese er et begrep som blir beskrevet som et tett bånd som oppstår i en kommunikasjonssirkel mellom omsorgspersonen og barnet. I starten av denne prosessen leker barnet og moren med stemmen som gjør at man knytter disse båndene (Kulset, 2018, s. 27-28). Denne sirkelen kan oppleves som et ritual og foregår som en kommunikasjon fram og tilbake mellom individene. Spedbarnet speiler omsorgspersonens lyder. Denne formen for kommunikasjon er starten på samhandling mellom individer (Kulset, 2018, s. 40). Dette samspillet blir forklart som grunnen til at musikken oppstod ifølge Dissanayake (sitert i Kulset, 2018, s. 40). Brean og Skeie (2019, s. 20) understreker at musikken gjør oss roligere. Man kan si at barnet blir født med et behov for musikk. Samspillet som oppstår mellom barnet og den voksne gjennom musikken skaper en trygghet for barnet og et tillitsbånd mellom de to. Musikken blir et slags ritual gjennom hverdagen og bidrar til trygghet og nærhet. Musikken bidrar til å utvikle barnets følelser og uttrykksmåter, som gir barnet trygghet og bedre forståelse videre i livet (Ruud, 2001, s. 47). Tryggheten og tilliten som oppstår i samspillet mellom barnet og den voksne har stor betydning for den bærekraftige utviklingen. Disse begrepene er i tråd med behovene Maslow definerer i sin behovspyramide (Sinnes, 2015, s. 26). Ruud og Stige (sitert i Ruud, 2001, s. 49) fant at de opplevelsene barnet har tidlig i livet er med og danner utgangspunktet for hvordan fremtiden blir. Desto tryggere du er på deg selv, jo større handlingsmuligheter har du. De positive opplevelsene som oppstår tidlig i livet, bidrar til en tryggere personlig selvfølelse, tilhørighet og bedre sosial kompetanse. Kölsch (2020, s. 27-28) påpeker at musikken har stor betydning for den sosiale, emosjonelle og kognitive utviklingen. De musikalske opplevelsene barnet har, gir et godt grunnlag for den motoriske utviklingen og bevegelsesmønsteret, samt styrker evnene til å kommunisere og skape sosiale bånd (Ruud, 2001, s. 49). Disse begrepene styrker igjen viktigheten av bærekraft i barnehagen og vektlegger musikkens betydning for individet slik Vestad (2012, s. 143) påpeker.

I løpet av barnets første leveår blir den sosiale verden betydelig utvidet ved bruk av kroppsbevegelser, rytme og språkets musikalske intonering (Bjørkvold, 2014, s. 34). Etter hvert blir barnet mer oppmerksom på andre barn og leken hvor de skaper en felles relasjon og kommunikasjon. Barnets behov flytter seg dermed bort fra kun nærhet og trygghet til et ønske om å utforske. Barnet blir mer uavhengig og får større interesse for lek og fellesskapet med andre barn (Bjørkvold, 2014, s. 36-37). Denne utforskingen og interessen for fellesskapet som foregår i stor grad hjemme, oppstår i større grad når barnet begynner i barnehagen som rammeplanen presiserer. Der står det: «Barnehagen er en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8). Leken kan beskrives som en brobygger mellom fantasi og virkelighet ifølge Winnicott (sitert i Bjørkvold, 2014, s. 56). Hvis denne broen blir ødelagt, blir mennesket passivt og sykt. Ved å opprettholde denne broen mellom fantasi og virkelighet, tilrettelegger man for at bevisstheten og underbevisstheten kan samarbeide på en god måte. Videre kan det utvikle skapende integrerte mennesker i samfunnet (Bjørkvold, 2014, s. 57). I tillegg til leken, har Gooding (2009, s. 35) funnet ut at bruk av musikk kan fungere som et verktøy for å fremme barns selvtillit og å støtte barns kognitive utvikling.

Bjørkvold (2014, s. 55) beskriver det musiske imperativ som noe kroppen må få ut, altså menneskets uttrykksbehov. Barnet opprettholder en lekende holdning til livet gjennom å prøve ut språkets grenser og kroppens muligheter. Alle opplevelser, inntrykk og utfordringer er med og skaper muligheter for barnet til å utforske gjennom leken (Bjørkvold, 2014, s. 56). Musikk kan brukes som et redskap i utviklingen av hjernen, og til å skape mønster for alt vi gjør med kroppen. Nervecellene skaper synapser som er nerveforbindelser mellom nervebaner. Disse nervebanene skaper et mønster for blant annet bevegelse, språk, kognitiv utvikling og det sosiale samspillet. Etter hvert som barnet vokser, blir disse mønstrene mer avansert (Campbell, 2002, s. 22-23).

2.3 Musikk og fellesskap

Musikken har hatt stor betydning for hjernens utvikling på spesielt to områder. Det gjelder å synge sammen og å holde takten i ei gruppe. Måten menneskene kommuniserte og samarbeidet på, viser til at musikken har hatt en helsebringende kraft på mennesket og til å styrke fellesskapet (Kölsch, 2020, s. 21). Å la barna få bidra i fellesskapet er en viktig del av hverdagen deres og kan leses i rammeplanen: «Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn

på barnehagens virksomhet» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 21). Dette er ifølge rammeplanen også i tråd med barnehageloven §1 og §3, Grunnloven §104 og FNs barnekonvensjon art 12 nr. 1 (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27). Kölsch (2020, s. 21) går så langt som å påstå at uten musikk ville ikke mennesket overlevd evolusjonen. Kulset (2018, s. 48) sier at den aller viktigste faktoren for å få et langt liv er å være sosial. Hun sier videre at hadde ikke mennesket tilhørt en sosial gruppe, hadde det mest sannsynlig ikke overlevd. Musisering og sang fremmet det å overleve, med å bidra til å etablere, bekrefte og forsterke gruppefølelsen. Dette viser til at det å være sosial og at barna får ta del i fellesskapet har en stor betydning for å oppnå en bærekraftig framtid i tråd med folkehelsearbeidet (Regjeringen, u.å.) og FNs bærekraftsmål nr 3 (FN-sambandet, 2020).

Dunbar i Kulset & Halle (2020, s. 307) beskriver endorfiner som en vesentlig del av kroppen som bidrar til vedlikehold av ulike relasjoner mellom mennesker. Kroppen skiller ut endorfiner og gjør at vi oppfører oss på en måte som gjør at andre ønsker å være sosiale med oss. For å kunne rekke ut til flere mennesker samtidig, fant man ut at latter, sang og dans bidro til å knytte bånd og skape et fellesskap. Kulset og Halle (2020, s. 309) fant gjennom sin studie at når de ansatte sang sammen styrket dette båndene mellom dem. De følte at dette styrket fellesskapet, og at det var enklere å gjøre musikk med barna hvis de var flere voksne sammen om det. Kulset i Kulset og Halle (2020, s. 309) påpeker videre at musikk ofte blir utført av en voksen alene med hele barnegruppa fordi de andre ansatte er opptatte med andre oppgaver på avdelingen. Dette gjør at den voksne ofte blir alene, som kan gjøre det vanskeligere å skape denne fellesskapsfølelsen. Når alle de voksne blir med i musiseringen, bidrar dette til en mer bærekraftig musikalsk praksis (Kulset & Halle, 2020, s. 309). Denne samstemtheten og dannelsen av vi-følelsen gjennom musiseringen mener også Sæther (2014, s. 286) utgjør kjernen i den musikalske samværsformen.

Kölsch (2020, s. 23) har funnet at musikken gir flere fordeler i fellesskapet. Det handler om at vi får mer positive følelser, færre konflikter oppstår i gruppa og musikken skaper et bedre samhold og samarbeid. Ifølge Karette Stensæth (sitert i Kulset, 2018, s. 48) er det å musisere sammen en form for sosial kapital som menneskene kan bruke for å bygge et sosialt nettverk og unngå helsefarlig isolasjon. Det å synge sammen kan bidra til å styrke de yngste barnas evne til sosial kommunikasjon som også gjør at barna kan føle på en tilhørighet og være en del av et sosialt samhold (Kulset, 2018, s. 48). Dette viser viktigheten av å ha muligheten til å kunne være sosial, som igjen er viktig for menneskene og vår mulighet til et bærekraftig liv

(Kulset, 2018, s. 51). Bruk av kunst og kultur som en ressurs innenfor helse kan gi stor påvirkning rundt helse og livskvaliteten til enkeltindividet. Utvikling av denne kulturen i et fellesskap vil kunne gi et større sosialt samspill som gagnar flere (Ruud, 2001, s. 31). En viktig kilde til glede og belønning for mennesket er å mestre et samarbeid. Et velfungerende samarbeid mellom enkeltpersoner øker troen på tillit, og gir større sannsynlighet for framtidig samarbeid mellom disse individene (Kulset, 2018, s. 53).

Tillit har mye å si i en relasjon. Jo mer tillit en har til andre, jo sterkere blir relasjonen. Å vise tillit til andre, som å yte ekstra og by på seg selv, er med og bidrar til at andre tør å gi mer av seg tilbake. Ved å gå ut av komfortsonen og strekke seg litt ekstra, viser at man er en trygg og stabil person man kan stole på (Kulset & Halle, 2020, s. 307). Det å synge sammen med andre gir store sosiale og helsemessige gevinster. Derfor bør den negative selvdømmingen av egen sangstemme motarbeides (Kulset, 2015, s. 38). Å bryte stemmeskammen og ta i bruk alle musikkens virkemidler fører til at man kjenner på en god følelse, lettere knytter bånd, regulerer gruppa og å kjenne på samhold (Kulset, 2015, s. 105).

Bjørkvold (sitert i Kulset, 2018, s. 87) bruker begrepet barndomsbruddet. Dette blir forklart som noe som skjer med barnet når det frie musiserende barnet møter motstridene krefter i kulturen. Barnet forstår at noen mener noen synger fint, mens andre synger ikke fint. Når dette bruddet skjer, blir den frie omgangen med musisering tatt fra oss. Men det handler ikke om å synge riktig, pent eller rent, det handler om å synge. Med den rette holdningen forstår man at musikk er glede, synkronisering og kommunikasjon, ikke prestasjonsangst. Nøkkelen til dette handler om hvilke holdninger vi har til hva musikk er. Disse avhenger av faktorer som bidrar til at hjernen blir i "godt humør". Faktorer det er snakk om er velvære, redusert stress, positivt humør og en opplevelse av samhørighet (Kulset, 2015, s. 38). De positive følelsene som oppleves gjennom musikken her og nå, kan bidra til å bygge relasjoner og dermed skape varige personlige ressurser ifølge Vestad (2012, s. 137). De følelsene som oppleves i relasjonen kan ses i tråd med Fredricksons broaden-and-build-theory (2005) og knyttes til en framtidsrettet ressurs.

2.4 Musikk, inkludering og mangfold

Barnehagen skal legge til rette for inkluderende forhold for hvert enkelt barn. Alle barn har rett til å delta i musikkaktivitetene ut ifra sine egne forutsetninger. Tilpasninger som

gruppesammensetninger, barnas ferdigheter og hvilket nivå de er på gir barna større mulighet til deltakelse. Hvilket repertoar en velger å bruke har også mye å si (Sæther, 2014, s. 282). I tråd med Sæthers utsagn, står det også i rammeplanen at «Barnehagens innhold må formidles på en måte som gjør at ulike barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40). Inkludering betyr at alle er inkludert, uansett forutsetninger. I barnehagen handler dette om å jobbe sammen om et felles mål hvor alle barn er verdifulle lekekamerater. Ved å legge til rette for at alle barn blir inkludert, kan det skape positive ringvirkninger blant det pedagogiske miljøet i barnehagen. Dette bidrar til å styrke minoriteters posisjon og til å skape en større aksept for ulikheter (Sjøvik, 2014, s. 41). Dette skaper et større mangfold, og det er viktig at man ser på dette som en ressurs. Alle barn er forskjellige, men det er viktig å passe på at deres menneskeverd blir ivaretatt og at alle barn blir sett gjennom barnehagehverdagen (Sjøvik, 2014, s. 43).

Barnehagen kan legge opp til at barn skal få være nysgjerrige og åpne av natur. Dette gjelder ikke bare til ting, men også andre mennesker og dyr. Dette kan lede til at barn blir mer mottakelige og åpne for en mer bærekraftig framtid (Samuelson et al, 2019, s. 1). I henhold til rammeplanen er leken barnehagens viktigste sosialiseringsarena (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40). Rammeplanen sier og at «Personalet skal oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 48). Sæther (2014, s. 285) skriver at musikk foregår stort sett i sosiale sammenhenger i barnehagen. Her kan barna føle på fellesskapsfølelsen ved å bidra til noe sammen. Ved å introdusere barna for varierte musikkopplevelser med forskjellige musikksjangre og bruksområder, får barna lære musikkens mangfoldighet. Ved at barna får oppleve hvordan musikken kan være i ulike kulturer eller hvilken type musikk man bruker i forskjellige sammenhenger, gjør at barna skaper varierte oppfatninger om musikken. Fokuserer man på musikken i leken, kan det bidra til å oppnå et mål om en mer bærekraftig framtid ved at fellesskapet ofte blir styrket gjennom bruk av musikk som Kulset (2018, s. 48) beskriver.

Ruud (sitert i Vestad, 2012, s. 130) bruker begrepet katalysator om musikken og dens påvirkningskraft på individer. Virkningen av denne katalysatoren kan trekke paralleller til Fredrickson (2005) hvor musikken blir sett i sammenheng med det å blomstre, og det at opplevelsen av musikk gir en lykkefølelse. Ut ifra dette kan en også se hvordan musikkbruken

til barna gir engasjement, fellesskap og glede (Vestad, 2012, s. 130). Musikken blir en arena for tilhørighet i et fellesskap med andre individer. Ved å musisere sammen skapes en forbindelse og en gjensidig forpliktelse overfor de andre i det musiske fellesskapet. Mennesker har en iboende avhengighet av å høre til i et større fellesskap som bidrar til identitetsutvikling og selvbevissthet. Musikken blir en døråpner til en større arena med tilgang til flere fellesskap, som også bidrar til å få vi-følelsen (Ruud, 2001, s. 51).

Noam Comsky (sitert i Kulset, 2015, s. 50) sa at mennesket er født med en spesiell evne til å tilegne seg språk. Språklæringen skjer lenge før barna er i stand til å ta språket i bruk. Når barna starter i barnehagen, gjerne som ettåring, er det viktig å ha kunnskap om at når barna er tause, trenger det ikke ha sammenheng med liten språkutvikling. De yngste barna er ofte tausere enn de eldre barna (Kulset, 2015, s. 53). Noen barns strategi kan være å lytte seg inn i et annet språk mens de selv er tause. Dette er normalt og det er viktig å vite at noen barn gjør dette mens de lærer språket, mens andre barn er tause uten å lære noe. Viktigheten av å synge sanger er at man lytter og får øvd seg på språket. På denne måten lurer språket seg inn i hjernen (Kulset, 2015, s. 57). Videre skriver Kulset at vi må høre språk for å tilegne oss det. Ordene «input og output» bruker hun i denne sammenhengen. Det er det som gir oss input som avgjør hvilket språk vi lærer oss. Fram til barna er fem år, regnes det som en viktig og sensitiv periode for språkinnlæring (Kulset, 2015, s. 50).

For å skape en større følelse av mening og sammenheng for alle barn, kan sanger og regler på barnets morsmål brukes i barnehagehverdagen. Musikken kan bidra til at barnet opplever en sammenheng mellom hjemmet og barnehagen. Her fanges det opp likheter fra hjemmet som kan brukes i barnehagen (Kulset, 2015, s. 99). I rammeplanen står det at «Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Ved oppstart i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33). Ved å se på menneskers behov i Maslows behovspyramide som er beskrevet i Sinnes (2015, s. 26), er det ønskelig å oppnå denne tidlige tryggheten for å skape et bærekraftig liv. Her har foreldresamarbeidet stor betydning. Foreldrene kan komme med sanger barnet liker godt som kan brukes i barnehagehverdagen. Youtube kan også være et godt hjelpemiddel for de ansatte i barnehagen (Kulset, 2015, s. 53-54).

3.0 Metode

3.1 Design

I denne studien ble det brukt en kvalitativ metode bestående av semi-strukturerte intervjuer. Kvale og Brinkmann (2015, s. 46) beskriver semi-strukturert intervjumetode som en samtale som ikke er fullstendig åpen, men samtidig er det mulighet for tilleggsspørsmål hvis det er behov for det. Denne formen ble valgt for å få en dypere forståelse av hva barnehagelærere sier om bruk av musikk for å skape en inkluderende hverdag for barna. Dalland (2020, s. 54-55) definerer kvalitativ metode som meninger som ikke kan måles eller tallfestes. Ved bruk av kvalitativ metode får man muligheten til å gå mer i dybden, skape en nærhet til feltet og et jeg-du-forhold. Det særegne kommer frem, og man får ofte en større helhet og sammenheng til temaet det er snakk om.

3.2 Informanter

Tre barnehagelærere ble valgt ut fra barnehager som jobber i stor grad med musikk. Dette valget ble gjort gjennom et strategisk utvalg på bakgrunn av barnehagens interessefelt. Strategisk utvalg blir brukt når man henvender seg til en spesifikk gruppe (Dalland, 2020, s. 59). Styreren i barnehagen ble kontaktet først for å høre om barnehagelærere i gjeldende barnehage kunne bidra i studien. Dette ble gjort fordi intervjuene mest sannsynlig ville foregå i arbeidstiden, og styreren måtte gi tillatelse til at intervjuene ble avholdt i arbeidstiden. Inkluderingskriteriet var at informantene var barnehagelærere med interesse for musikk. Det var kun kvinnelige barnehagelærere som var tilgjengelige på intervjutidspunktene. De var alle i slutten av 30-årene, og har 12-16 års erfaring i barnehagen. Vi har valgt i analysen og drøftingen å bruke fiktive navn på informantene. Vi bruker navnene Bjørg for informant a, Trine for informant b og Siv for informant c. Dette har vi gjort for å skape bedre flyt i teksten og skape mer nærhet til teksten for leseren.

3.3 Utstyr

Informasjonsskrivet (se vedlegg nr 1) informantene fikk, inneholdt utfyllende informasjon om studiens formål. Informantene fikk også utdelt et samtykkeskjema (se vedlegg nr 2) med forsikring om full anonymitet gjennom hele prosessen. En intervjuguide (se vedlegg nr 3) ble også produsert for at intervjueren hadde kontroll på spørsmålene gjennom hele intervjuet. Disse spørsmålene fikk også informantene se på underveis i intervjuet. Den andre intervjueren

skrev ned alt som ble sagt under intervjuene da vi ikke kunne bruke taleopptaker. I etterkant av hvert enkelt intervju ble notatene gjennomgått og renskrevet av begge intervjuerne.

3.4 Etiske vurderinger

Alle informantene ble bedt om å skrive under på samtykkeskjema før intervjuene startet. Dette skjemaet garanterte full anonymitet gjennom hele prosessen. Det informerte om muligheten for å kunne trekke seg fra studien om de måtte ønske det. Ved å gi samtykke til intervjuet, tillot informantene at sitater og erfaringer ble brukt videre i studien for å illustrere temaer som dukket opp. Dataen til studien ble samlet ved hjelp av en person som holdt intervjuet, mens en person satt ved siden av og skrev ned svarene underveis. På grunn av at svarene ble skrevet ned mens samtalen pågikk, kan deler av setningene være ufullstendige. Noen av utsagnene er modifisert da vi har tatt bort ord som «ehh» eller andre småveier. Disse er ikke av betydning for utsagnet, eller de er skrevet om slik at de gir mening og bedre forståelse for leseren. Dette handler om reliabilitet og validitet. Dalland (2020, s. 43) beskriver begrepene reliabilitet som pålitelighet og validitet som relevans eller gyldighet. Disse begrepene er viktig i denne sammenheng hvor vi som intervjuere sørger for at informasjonen vi gjengir fra informantene er troverdig.

3.5 Intervjuene

Hvert intervju begynte med en introduksjon om studien. Videre mottok informantene et informasjonsskriv og samtykkeskjema med muligheten til å stille spørsmål før selve intervjuet startet. Alle informantene ble bedt om å signere før intervjuet startet. Intervjuet startet med noen generelle spørsmål om informantene før spørsmålene gikk over til det aktuelle temaet. Intervjueren stilte åpne spørsmål, og lot informantene snakke uten avbrytelser. Hun unngikk også ledende spørsmål. Før intervjuet ble avsluttet fikk informantene mulighet til å tilføye hvis de ønsket det. Informantene fikk også mulighet til å lese gjennom svarene sine for å bekrefte at det vi hadde skrevet ned var riktig. Dette var for å dobbeltsjekke at vi hadde fått med oss all informasjon.

3.6 Analyse

Alle notatene fra intervjuene ble gjennomgått etter hvert enkelt intervju for å påse at alle svarene fra informantene ble skrevet ned. Etterpå ble svarene gjennomgått, og et sammendrag til hvert spørsmål ble laget (se vedlegg 4). Hvert spørsmål ble så gjennomgått i detalj for å

finne meningen og for å finne sitater som kan bli brukt videre i studien. Når alle spørsmålene var gjennomgått, ble disse samlet i overordnede temaer. Disse temaene ble utgangspunkt for hvordan vi strukturerer oppgaven. Denne analyseprosessen fulgte tematisk analyse på samme måte som beskrevet av Dalland (2020, s. 98-99).

4.0 Analyse & drøfting

4.1 Musikk og følelser

«Det handler ikke om å utøve musikk, men å være i musikken», sier Bjørg. Her beskriver Bjørg hvordan musikken får fram følelsene hos både de voksne og barna. Ved å bygge videre på følelsene som oppstår og oppleves i musikken, kan vi trekke en kobling til Fredricksons (2005, s. 218) broaden-and-build theory. Opplevelsene som foregår her og nå, kan gi positive effekter senere i livet og kan bli sett på som bærekraftig. Dette er også i tråd med det forskerne Vella-Brodvik, Park og Peterson (sitert i Vestad, 2012, s. 126-127) fant om tre veier til lykke. Begrepene som brukes for å beskrive disse veiene, er noe alle informantene bruker når de snakker om bruk av musikk med barna. Den tredje veien handler om å gjøre noe for andre. Bjørg sier: «Vi bruker musikk for å bygge under temaer vi har om, for eksempel Ubuntu. Ubuntu handler om å gi uten å få noe tilbake. Her jobber vi mye med sosialkompetansen. Vi bruker både historier, dramatisering og musikk for å underbygge historien». Bruk av både sang, musikk, dramatisering og historier kan ses som bærekraftig ved å bruke flere arenaer til å formidle temaer som sosialkompetanse. Bruk av ulike måter å formidle temaer på støttes opp av rammeplanen om å «la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51). At de ansatte har varierte kompetanser og styrker vurderes som bærekraftig. Bærekraft er også at barna har en forforståelse og erfaringer fra tidligere i livet rundt drama, sang og musikk. Ved at barna får en forståelse og en erfaring rundt hvordan andre barn oppfatter eller forstår ting, kan dette brukes som en ressurs til å klare å forstå andre bedre.

«Jeg er med 2-åringene og der har du hele følelsesregisteret på 2 minutter. Vi bruker mye "trolliforte", han som er avbildet på hylla der borte. Vi snakker og synger rolig når vi er glade, men mer høylytt og sinte i stemmen når vi er sure og sinte. Bruker hele registeret når vi er til stede med barna», forteller Siv. Her kan det trekkes en parallell mellom trollet og containeren med følelser som DeNora (sitert i Vestad, 2012, s. 130) beskriver. Vi opplever at ved å bruke konkrete, kan det være lettere for barn å skape en relasjon og bedre forståelse for temaet det er snakk om. Musikken påvirker hvilke følelser vi har i gitte situasjoner. Siv sier videre: «Vi bruker mye trygghetssirkelen. Musikken bidrar til denne tryggheten. Når man er trygg frigjøres disse lykkehormonene og da lærer man». Brean og Skeie (2019, s. 84) bekrefter at valg av musikk bidrar til å bestemme hvilken stemning en ønsker. Trine sier at de bruker musikk i alle situasjoner og ikke bare i positiv sammenheng. «Vi bruker også musikk til å syng oss vekk fra frustrasjonen for å lette på trykket. Hvis noen har en dårlig dag, synger vi

og stort sett hjelper det på humøret. Vi bruker det også til å forebygge konflikter. Musikken blir også brukt til å trøste», sier hun. Dette kan ses i tråd med at korsang blant annet reduserer stress og at man føler seg bedre som Anne Balsnes (sitert i Kulset, 2019, s. 31-33) forteller. «Når vi synger sammen kjenner vi lykkehormonet og kjenner glede og lykke. Det er først og fremst oxytocin som gjør oss glad», sier Bjørg. Dette bidrar til å skape et fellesskap fordi vi ønsker å gjøre det som gjør oss glad som bekreftes av Kulset (2019, s. 31-33). Dette støttes også opp av Vestad (2012, s. 128) som fant at musikken bidrar til å skape glede. Musikken kan ses på som et verktøy til å skape et fellesskap og til å få en bedre helse som FNs bærekraftsmål nr 3 ønsker å oppnå (FN-sambandet, 2020). Å tilrettelegge for positive opplevelser i tidlig alder, kan være med på å legge grunnlaget for en bærekraftig framtid. Dette støttes opp av Batt-Rawden (2019, s. 75) som har funnet at musikk bidrar til bedre helse og økt livskvalitet.

Spillereglene som barna skal følge i livet, handler blant annet om hvordan man skal være eller hva man skal gjøre i gitte situasjoner (Kölsch, 2020, s. 177). Disse spillereglene omhandler den sosiale kompetansen hos barnet og bidrar til kritisk tenkning og det å være solidarisk som er i tråd med rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10, s. 22-23) og viktige satsingsområder i barnehagehverdagen. Bjørg nevner at de jobber med temaer for å lære barna ulike ting. Bruk av musikk kan gjøre at det blir mer spennende og interessant for barna. Rammeplanen er ment til å fungere som et godt arbeidsverktøy for de ansatte i hverdagen. Der står det hva de skal gjøre i løpet av barnehageåret (Kunnskapsdepartementet, 2017). Ved å fokusere på hvordan en skal opptre i ulike situasjoner, kan hjelpe barna i deres hverdag. I situasjoner hvor barna har gjort noe de angrer på, kan de reflektere med de andre barna og personalet over hva som var det etiske rette å gjøre i situasjonen. Barna får også mulighet til å lære om det å vise solidaritet ved å ikke henge ut eller peke på et barn som blir flau av en handling som ble gjort. Dette kan styrke og videreføre den sosiale bærekraften. «Vi har noen epletrær ute i barnehagen og barna har fått beskjed om å ikke plukke eplene før de er modne. Da brukte vi ansatte en fast sang vi har for å samle alle barna for å gi en beskjed. Alle barna samlet seg i ring og vi kunne forklare barna hvorfor de ikke skulle plukke eplene», forteller Bjørg. Barna som hadde plukket eplene ble ikke hengt ut foran resten, men ved å gi beskjeden samlet får alle en kollektiv påminnelse om dette. Bruk av sang istedenfor å rope på alle barna opplever de ansatte at er et bedre alternativ og skaper en roligere atmosfære forteller både Bjørg og Siv. Dette er i tråd med Ruuds (2001, s. 44) funn om at musikkvalget ofte gir en følelsesrespons som er ønskelig i situasjonen. Vestad (2012, s. 143) fant også at musikkvalg

har stor påvirkning rundt barnas følelser og kan bidra som en helsemessig ressurs. «Ved å bruke denne fellessangen for fellesbeskjeder gjør at det blir en fin måte å samle ungene på. Kulturen smitter på hele huset», forteller Bjørg. Dette bidrar til å bygge opp en bærekraftig musikalsk praksis i barnehagen.

4.2 Musikk og tilknytning

Når barna begynner i barnehagen, er det ønskelig å skape et bånd mellom de ansatte og barna. Dette båndet kan sammenlignes med begrepet motherese som Kulset (2018, s. 27-28) beskriver. Ved å skape dette båndet, kan det knytte den voksne og barnet sterkere sammen. Måter å gjøre dette på kan være å gjøre faste ting sammen. Disse kan gjerne ses på som ritualer. Trine forteller: «Jeg har fire faste sanger jeg synger hver kveld for barna mine. Hvis ikke blir det feil i systemet deres. En av de sangene bruker jeg som trøstesang i barnehagen». Hun opplever også at barn i barnehagen blir roligere og tryggere når de hører visse sanger. Dette er et eksempel på hvordan man kan videreutvikle kommunikasjon og samspill, og videre skaper trygghet hos barn (Kulset, 2018, s. 40; Brean og Skeie, 2019, s. 20; Ruud, 2001, s. 47). Dette bidrar til en trygg plattform i livet og kan ses på som bærekraftig. Bjørg sier: «Musikken er et godt verktøy for å skape trygghet og ro hos barnet. Jeg har et barn som er fra et annet land på avdelingen. Norsk er et ukjent språk og tilvenningen blir et oppbrudd fra hjemmet og tøft med en ny hverdag. Og hvertfall med et nytt språk. Jeg har lært noen sanger på barnets språk og begynte å synge en av de sangene. Kunne se på barnet at det var noe gjenkjennbart». Dette kan Trine også bekrefte: «Musikk i tilvenning er en fantastisk ressurs. Sanger de har tatt med hjemmefra gir tilhørighet. Det er sanger de er trygge på og som de har kjennskap til. Det gir en mestringsfølelse når de kjenner sangen». Både Bjørg og Trine opplever viktigheten av å bruke kjente sanger i tilvenningsperioden og ellers i situasjoner hvor barnet trenger ro, trøst eller støtte. Kjente sanger gir ofte en beroligende effekt. Dette samsvarer med Ruud og Stige (sitert i Ruud, 2001, s. 49) som fant at opplevelsene barnet opplever tidlig i livet påvirker fremtiden. Dette er også i tråd med Fredricksons (2005, s. 218) broaden-and-build theory. I et bærekraftig perspektiv tolker vi det at bruk av musikk med barna tidlig i livet kan skape trygghet. Det er med på å gjøre barnet skikket for fremtiden ved å styrke barnets selvfølelse, tilhørighet og sosiale kompetanse. Med andre ord bidrar dette til å skape resiliente barn. Kölsch (2020, s. 27-28) bekrefter hvilken betydning musikken har på disse aspektene. Disse styrkene hos et individ er med og bidrar til et fellesskap som Ruud (2001, s. 49) også skriver.

Før barnet utvikler språket fullt ut, må det kommunisere på andre måter. «Jeg bruker konkreter med de minste. Leker med konkreter til sangen. Vi leker sangen og det teksten handler om. Bygger videre på det vi synger om», sier Bjørg. «Musikk og bevegelse er enda bedre enn bare den ene delen. Det er ikke naturlig at barna sitter stille. De sanser med hele kroppen», fortsetter hun. Bruk av konkreter sammen med sangen og leken, skaper en brobygger mellom fantasi og virkelighet som beskrevet av Winnicott (sitert i Bjørkvold, 2014, s. 56). Barna bruker kroppen og sanser som er i tråd med Bjørkvolds (2014, s. 34) utsagn. Det omhandler barns bruk av kroppsbevegelser, rytme og språkets musikalske intoning for å tre inn i den sosiale verden ved hjelp av utforskning som Bjørkvold (2014, s. 36-37) også beskriver. «Vi lager jo musikk ut ifra det vi holder på med. Plutselig kommer det en sang fordi noen trommer på bordet, men vil egentlig ut av stolen, men så blir det en sang», forteller Siv. Dette kan vise til en måte barnet utforsker på med å tromme på bordet og se hva responsen blir. Trine forteller om ei jente som har blitt så glad i å spille på det afrikanske trommeinstrumentet djembe. «Ei jente her har ikke så mye språk. Foreldrene er fra to forskjellige land. Hun har blitt så glad i djemben, og hun skal sitte på den. Moren forteller at barnet ser djembe i alt. Finner ting og sitter på dem og trommer hjemme». Disse to eksemplene kan ses på som det musiske imperativ som Bjørkvold (2014, s. 55) beskriver videre. I et bærekraftig perspektiv kan dette tyde på barnets behov for å uttrykke seg og hva barnet ønsker å få til senere i livet som ses i tråd med Bjørkvolds (2014, s. 57) beskrivelser rundt musikken som en brobygger. Dette støtter opp om funnene gjort av Gooding (2009, s. 35) rundt bruk av musikk som verktøy for å styrke barnets selvtillit og kognitive utvikling. «Det blir som et fyrverkeri i hjernen», sier Bjørg når hun beskriver musikk og bevegelse som bedre enn bare den ene. Når barna opplever musikk og bevegelser, skaper dette flere og flere synapser i hjernen. Synapsene skaper nervebaner som oppretter mønstre (Campbell, 2002, s. 22-23). Jo mer barnet opplever, desto flere mønstre blir laget og lagret. Når barnet utvikler flere mønstre, bidrar det til en bærekraftig framtid for enkeltindividet.

4.3 Musikk og fellesskap

Både Bjørg, Trine og Siv nevner at de lærte å spille gitar på barnehagelærerstudiet. Ingen av de beskriver seg selv som gode, «men det handler ikke så mye om å være god», sier Bjørg. «Trenger ikke være en kunstner på gitaren. Man trenger nesten ikke kunne et grep en gang», sier hun videre. Siv sier: «Vi hadde enormt mye musikk på skolen i alle timer, uansett hvilket fag. Læreren min spilte mye gitar og det ga en fellesskapsfølelse av å synge sammen». Dette er i tråd med Kölsch (2020, s. 21) sin beskrivelse av hvordan musikken påvirker oss

mennesker, og hvor mye det har å bety for fellesskapet. Musikkens bidrag til å styrke fellesskapet støttes opp av Kulset (2018, s. 48). Den viktigste faktoren i livet handler om å være sosial påstår Kölsch (2020, s. 21) videre. Siv sier: «Musikken er en gavepakke til alt». Bjørg forteller: «Når vi synger og spiller musikk, flokker barna seg rundt og blir med. Da er det viktig å ha et naturlig forhold til musikken». Videre sier hun: «Det er ikke en som planlegger samlingen, og så er de andre voksne tilskuere. Alle er med uansett». Kulset (2018, s. 48) trekker fram musisering og sang som sterk bidragsyter til å etablere og forsterke gruppefølelsen. «Musikken bidrar til å skape en god kultur og et godt fellesskap», sier Bjørg. I barnehagen har de samlinger hver morgen hvor musikken er en viktig del. «Vi sitter på ring og planlegger dagen sammen med barna. Barna får medvirke, og de får uttrykke sine tanker og ønsker for dagen». Dette viser med andre ord at barna får bli med å påvirke og skape sin egen hverdag. Videre sier Bjørg: «Noen ganger blir deres planer valgt for dagen, mens andre dager er det andres plan som blir valgt. Det at barnet ikke alltid får viljen sin bidrar til å gjøre barna mer robuste». Barn har godt av å møte litt motstand iblant. Dette bidrar til å skape resiliente barn (Gunnestad, 2014, s. 324). De voksne støtter opp og hjelper til å bygge videre på dette. Dette kan knyttes opp mot barns medvirkning i rammeplanen og kan kobles til Barnehageloven og FNs barnekonvensjon (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27). Bjørg sier videre at «Etter aktiviteten har vi gjenkalling til samling hvor alle forteller hva de har gjort. Barna blir løftet opp og får vise hva de har gjort». Dette gjør at alle får være en del av noe som bidrar til et godt fellesskap.

Sang og musikk bidrar til et fellesskap nevner Bjørg, Trine og Siv flere ganger i intervjuene. De beskriver et fellesskap som oppstår mellom både barna og de ansatte. Dette bekrefter fellesskapsfølelsen (Kulseth og Halle, 2020, s. 309). Videre beskriver alle tre viktigheten av at når noen kommer med et innspill, så blir de andre med. Den ansatte skal aldri stå alene i det. De beskriver en kultur hvor de bruker musikken sammen. Bjørg forteller om fellesskapet som oppstår når de synger sammen. «Når vi synger sammen, kjenner vi lykehormonet og kjenner glede og lykke. Først og fremst oxytocin som gjør oss så glade. Fellesskapet – vi er alle med». Videre forteller hun at folk som kommer inn i barnehagen sier det er så godt å være her. At de føler seg som hjemme. Vi opplever at Bjørg beskriver fellesskapet de har på jobb som en trygghet og at musikken har en stor del i dette. Informantenes positive opplevelser i fellesskapet ved bruk av musikk kan ses i tråd med Dunbar (sitert i Kulset og Halle, 2020, s. 307) som beskriver at endorfinene som blir frigjort gjennom musikken bidrar til at vi ønsker å skape relasjoner. «Ofte brukes de samme faste sangene for det er trygt og godt», sier Trine.

Kulset (sitert i Kulset og Halle, 2020, s. 309) beskriver også at ofte er det en voksne alene som utfører musikk med barna. Dette beskriver Trine at hun har opplevd tidligere, men sånn har de det ikke i deres barnehage. Bjørg sier: «Alle som jobber her må ta del i dette fellesskapet og ikke være redd for å gjøre feil», mens Trine sier: «Noen ganger synger vi feil og det driter vi i». Dette utgjør kjernen i den musikalske samværsformen (Sæther, 2014, s. 286).

Alle tre beskriver flere fordeler musikken bringer med seg, og dette utdyper Bjørg videre: «I barnehagen har vi en sang for nesten alt. Sangene brukes til å vise dagsrytmen». Disse sangene kan oppleves som fordeler innenfor musikken som er i tråd med det Kölsch (2020, s. 23) beskriver. «De har en egen sang for rydding, en egen sang for når de skal vise noe som trenger litt ekstra oppmerksomhet, og hvis de har noen viktige beskjeder. Disse sangene er felles for hele barnehagen som er med og skaper en god kultur. Sanger blir også brukt til å forberede, til lek, mat, soving, egentlig alt. Det skaper en smitteeffekt ved at jo mer vi bruker det, desto flere bruker det», forteller Siv. Dette samsvarer med Kulsets (2018, s. 48-51) funn rundt det å musisere, og det å føle på en tilhørighet. Bevisst bruk av musikk kan styrke livskvaliteten til enkeltindividet og andre ved å gjøre det i et fellesskap. Dette støttes av flere (Ruud, 2001, s. 31, Kulset, 2018, s. 53). Ved å legge til rette for gode forhold for en positiv helseutvikling som Tellnes (2007, s. 144) beskriver, kan bidra til å styrke et bærekraftig samfunn. Dette samsvarer med Regjeringens (u.å.) ønske om å fremme helse og trivsel hos befolkningen.

I et fellesskap handler det om å ha tillit til hverandre. Tilliten som skapes mellom individer, gjør at det blir lettere å delta ifølge Kulset og Halle (2020, s. 307). Det handler om å vise barna at du er trygg i den situasjonen du er i. Ikke fordi du må, men fordi du vil. I rammeplanen står det «Personalet skal bidra til at barna kan utvikle tillit til seg selv og andre», (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20) og som Trine sier: «Det er viktig å være en rollemodell og tørre å by på oss selv». Siv sier: «Jeg er en som er veldig pådriver som inspirerer til mye, både stemme og kroppslig. Det å få fram litt lekenhet og ufarliggjøre det og tørre å gjøre det selv. Blir svett når noen ser på, men må gjøre det uansett for å naturliggjøre det». Siv forteller videre at når hun tør å by på seg selv og gå ut av komfortsonen, kommer hun styrket ut av det. Det koster mye der og da, men etterpå ser hun viktigheten av å tørre. Dette samsvarer med Kulset og Halle (2020, s. 307) sine beskrivelser rundt det å gå ut av komfortsonen og by på seg selv. «Når vi da har disse opplevelsene sammen med barna, bidrar

det til en enorm styrke og trygghet i fellesskapet. Det skaper et samhold og kreativitet, og det smitter over på hverandre. Det å tørre å danse "crazydans" sammen gir mye trygghet blant oss i personalet. Gir en egen stemning i rommet», sier Siv. Dette støttes opp om at musikk i ulike former bidrar til å knytte bånd og gir sosiale og helsemessige gevinster (Kulset, 2015, s. 38, s. 105).

«Som voksne blir vi veldig selvbevisste og holder igjen», sier Bjørg. Hun forteller videre: «Jeg var på et barnehjem i Afrika og så at de ikke har det oppbruddet vi har som voksne. Kulturen blir bare med videre. Musikken følger de». Siv sier: «Det er ingen det er mer naturlig for å være i musikken enn hos ungene. De har ikke kommet inn i at dette er flaut enda og at noen ser på meg. I barnehagen har vi alltid hatt mye lyd og bevegelse og ungene blir kjempeflaute», sier Siv. «Vi gjør dagligdagse ting med humor, tøys og tull», fortsetter hun. At barnet opplever at noe er flaut og ikke tør å være med, kaller Bjørkvold (Sitert i Kulset, 2018, s. 87) for barndomsbruddet. Trine forteller at de bruker humor i forskjellige settinger, og noen ganger i feil setting for å tøys med barna. Dette bidrar til å lære barna at ting ikke trenger å være så flaut. Dette støtter opp mot det som står i rammeplanen om at «Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). Både Bjørg, Trine og Siv forteller at de har lite eller ingen musikalsk bakgrunn, «men vi bruker det vi har», sier Siv. Noen ganger handler det om å vise barna at de kan, men for å vise det må de voksne gjerne gå ut av sin egen komfortsone. Siv forteller videre: «Vil ikke at barna skal kjenne på begrensninger. De skal vite at de kan få slippe seg løs og tørre. Selv om du ikke nødvendigvis vil stå på bordet, så gjør vi det fordi vi skal gi barna mulighetene. Tørre å by på seg selv». Dette støttes opp av Kulset (2015, s. 38) som sier at det handler om hvilke holdninger vi har til hva musikk er og hvilket utbytte en får av musikken. Vestad (2012, s. 137) beskriver også de positive følelsene som oppstår ved bruk av musikk og hvilke fordeler dette kan gi til hvert enkeltindivid.

4.4 Musikk, inkludering og mangfold

Bruk av musikk som et bindeledd mellom enkeltindivider for å skape et fellesskap, kan være et godt hjelpemiddel i prosessen rundt større inkludering. Bjørg beskriver at musikkarbeidet de gjør sammen i barnehagen, gjør at man føler man er endel av noe. «Ikke kjenne på at man ikke får til noe i fellesskapet. Alle er likestilt. Musikken bidrar til at alle får kjenne på mestring. Viktig å ikke sammenlikne deg med andre», sier hun. Dette kan ses i tråd med Sjøvik (2014, s. 41-43) som sier at man må se på hvert enkelt individ og deres behov. Det kan

gjøres til et felles mål om at alle er like verdifulle. Ingen barn er like, men det er desto viktigere å se på dette mangfoldet som en ressurs i barnehagen. Alle barna har noe å tilføye til gruppen. Ved å legge opp aktivitetene på barnas premisser, blir det enklere for barna å være med (Sæther, 2014, s. 282). Et eksempel på dette fortalte Trine om. De hadde en musikkksamling med djembe hvor barna fikk komme fram og sitte og spille på djemben mens de sang. «Denne uka var det endelig en gutt som turte å bli med og sitte på djemben. Ville ikke tromme. Men når han var ferdig reiste han seg opp og tok hendene i været og ropte "jei, I did it"». Ved å la barnet få tilnærme seg djemben på sine premisser, gjorde at barnet fikk en enorm mestringsfølelse. Dette viser at de ansatte tilpasser hvert enkelt barn til hva de selv ønsker og tørr. Ved å bruke sanger som barna selv er glade i, forsterkes interessen (Sæther, 2014, s. 282) også skriver. Dette kan også kobles til et bærekraftig perspektiv hvor barna får erfaringer og kan bygge på dette videre ved senere anledninger. Dette kan bidra til å skape resiliens.

Trine forteller at de synger bordvers ved måltidene. «Vi har ark på veggen med forskjellige figurer som viser ulike sanger. Vi har dagens hjelper som er med og velger sang. Bruker en tryllestav og tuller masse med barna, og barna elsker det». Hun forteller videre at: «Når vi synger ormen den lange bruker vi melodien til "We will rock you". Vi pleier å tromme melodien på bordet mens vi synger. En dag begynte et av barna å synge teksten på amerikansk for det har han tydeligvis lært seg hjemmefra. Dette satte i gang en enorm glede hos alle de voksne på avdelingen». Her vises det hvordan musikken virker som en katalysator, beskrevet av Ruud (sitert i Vestad, 2012, s. 130). Her opplevde barna og de voksne hvilken glede og engasjement musikken gav, og hvilke forbindelser musikken kan gi. Musikken bidrar til å skape vi-følelsen og fungerer som en døråpner til fellesskapet (Ruud, 2001, s. 51). «Ved å bruke sanger som er kjente for barnet, kan det være med på å skape trygghet og en måte å skape en tilknytning på», sier Bjørg. Sæther (2014, s. 285) skriver at ved å gi barna varierte musikkopplevelser, får de et innblikk i ulike former for musikk. Når barna får høre andres musikk bidrar dette til å åpne opp for opplevelser innenfor andre kulturer og variasjonene som musikken kan inneholde. Som beskrevet av Samuelson et al (2019, s. 1) er barn nysgjerrige og åpne av natur. Ved å bruke sanger, rim og regler fra ulike tidsepoker kan man knytte musikkopplevelsene til et kulturelt bærekraftig perspektiv ved at de både går igjen i tiden og på tvers av kulturer. Dette er i tråd med rammeplanen som sier at personalet skal «gi barna anledning til å bli kjent med et mangfold av tradisjoner og kunst- og kulturuttrykk fra fortid og samtid» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52).

«Musikk er en god ressurs når det kommer til språket», sier Trine. Barn lærer ofte språket lenge før de kan snakke det ifølge Noam Chomsky (sitert i Kulset, 2015, s. 50). Mens noen barn er helt tause og ikke lærer noe, er det andre som lytter til de kan språket som Kulset (2015, s. 53) beskriver. Fordelen med musikk er at barna kan lære seg språket gjennom å synge det. På en måte blir hjernen lurt til å lære seg språket ifølge Kulset (2015, s. 57). Trine opplever barn med forskjellige språk som kan snakke sammen. Selv om mor og far har ulike språk hjemmefra, snakker barnet med andre barn på norsk. «Det er så nydelig, det er så fantastisk. Jeg får frysninger. Det lille barnet som ligger i vogna og synger Lille Petter edderkopp uten å kunne snakke et eneste ord norsk også». En annen måte å bruke musikken med barna på, er å synge sanger de er vant med hjemmefra. Dette skaper en trygghet hos barnet ved å høre kjente sanger (Kulset, 2015, s. 99). Noen sanger har også samme melodien, men ulik tekst. Her kan det hende at barna trekker paralleller og skaper bånd ved at de har en kobling til samme melodien selv om teksten er ulik. Både Bjørg og Trine forteller at de forsøker å lære seg sanger som foreldrene bruker hjemme, men det er ikke alltid like lett. Da er Youtube og Spotify gode hjelpemidler. Dette bekrefter også Kulset (2015, s. 53-54). Foreldresamarbeid kan ha stor betydning for å skape tryggheten for barnet deres.

5.0 Oppsummerende refleksjoner

En barnehagehverdag består av å dekke en rekke behov som grunnleggende fysiske behov, trygghet, kjærlighet og selvrealisering. Disse behovene er i tråd med Maslows behovspyramide som Sinnes (2015, s. 26) beskriver. Ved å dekke disse behovene gjennom barnehagehverdagen, bidrar det i stor grad til å skape en bærekraftig utvikling. Rammeplanen sier at: «Barnehagen har en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Det har vært en spennende prosess å snakke med informantene. Vi har fått ny forståelse for hvordan musikken engasjerer, knytter sammen, og hvordan musikken som verktøy kan knyttes til utviklingen av det gode liv. Gjennom denne prosessen er det tydelig at begrepene bærekraft, bærekraftig utvikling og sosial bærekraft må brukes mer i barnehagehverdagen. Selv om bærekraft blir praktisert i barnehagehverdagen, brukes det andre ord som inkludering, fellesskap, god helse, trygghet, tilhørighet og utvikling av sosial kompetanse når bærekraft blir omtalt. Dette kan tyde på manglende forståelse av bærekraftbegrepet. Hvis man øker bevisstheten og kunnskapen rundt begreper innenfor bærekraft, kan det bidra til en større forståelse og eierskap rundt dette temaet.

Sinnes (2021, s. 15) sier at vi trenger den kunnskapen og kompetansen som setter oss i stand til å ta gode avgjørelser, og det vi trenger å lære for å leve i framtiden. Dette bidrar til at vi får den bærekraftige framtiden som er ønskelig. For å tilegne oss denne kunnskapen og kompetansen må vi bruke disse fagbegrepene slik at vi forstår sammenhengen mellom musikken og den sosiale bærekraften, som er en bærekraftig utvikling. Denne manglende forståelsen resulterte i at det i intervjuguiden ble unnlatt å inkludere spørsmål med begreper innenfor bærekraft. Dette ble gjort for å redusere forvirring underveis i intervjuene. Dette var også en av grunnene til vi endte opp med vår problemstilling som var «*Hvordan kan musikalsk praksis i barnehagen knyttes til bærekraft?*».

6.0 Litteraturliste

Batt-Rawden, K. B. (2019). Sangen og musikkens helsebringende kraft. *Michael Journal*, 16(23), 75-80.

Bjørkvold, J-R. (2014). *Det musiske menneske* (9. utg.). Freidig forlag.

Brean, A. & Skeie, G. O. (2019). *Musikk og hjernen: om musikkens magiske kraft og fantastiske virkning på hjernen*. Cappelen Damm.

Campbell, D. (2002). *Mozarteffekten for barn: styrk barnets sind, krop og kreativitet med musik*. Aschehoug Dansk Forlag A/S.

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal Akademisk.

FN-sambandet. (2023, 15.09) 3 *God helse og livskvalitet*

<https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/god-helse-og-livskvalitet>

Fredrickson, B. L. (2005). The role of positive emotions in positive psychology. The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218-226.

<https://doi.org/10.1037//003-066X.56.3.218>

Gooding, L. (2009). Enhancing social competence in the music classroom. *General Music Today*, 23 (1), 35-38. <https://doi-org.ezproxy.uis.no/10.1177/1048371309342531>

Gunnestad, A. (2014). Resiliens som tilnærming I arbeid med barn som trenger særskilt hjelp. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle: spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (3. utg., s. 324-352)

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal akademisk.

Kölsch, S. (2020). *Gode vibrasjoner – musikkens helsebringende kraft*. Cappelen Damm.

Kulset, N. B. (2015). *Musikk og andrespråk: Norsk tilegnelse for små barn med et annet morsmål*. Universitetsforlaget.

Kulset, N. B. (2018). *Din musikalske kapital*. Universitetsforlaget.

Kulset, N. B. (2019). *Musikk og andrespråk: Norsk tilegnelse for små barn med et annet morsmål* (2. utg.). Universitetsforlaget.

Kulset N. B. & Halle, K. (2020). Togetherness!: adult companionship – the key to music making in kindergarten. *Music Education Research*, 22(3), 304-314.
<https://doi.org/10.1080/14613808.2020.1765155>

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Regjeringen. (u.å.) *Folkehelse*. Hentet 19. desember 2023 fra
<https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/folkehelse/id10877/>

Ruud, E. (2001). *Varme øyeblikk. Om musikk, helse og livskvalitet*. Unipub forlag.

Samuelsson, I. P., Li, M. & Hu, A. (2019). Early childhood education for sustainability: A driver for quality. *ECNU Review of Education*, 2(4), 369-373. <https://doi.org/10.1177/2096531119893478>

Sinnes, A. T. (2015). *Utdanning for bærekraftig utvikling. Hva, hvorfor og hvordan?* Universitetsforlaget.

Sinnes, A. T. (2021). *Utdanning for bærekraftig utvikling. Hva, hvorfor og hvordan?* (2. utg.). Universitetsforlaget.

Sjøvik, P. (2014). En barnehage for alle med mangfold som ressurs. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle: spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (3. utg., s. 38-60). Universitetsforlaget.

Sæther, M. (2014). Musisering og inkludering. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle: spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (3. utg., s. 282-302). Universitetsforlaget.

Tellnes, G. (2007). Salutogenese – hva er det? *Michael Journal*, 4, 144-149.

Vestad, I. L. (2012). Da er jeg liksom glad... Om musikk og livskraft i et barnekulturperspektiv. I K. A. Stensæth (Red.), *Barn, Musikk, Helse* (s. 123-146).

Vedlegg 1 Informasjonsskriv

Vil du bli intervjuet vedrørende en bacheloroppgave om bruk av musikk i barnehagen?

Hvordan påvirker musikk fellesskapet blant barna?

Hvordan bidrar dette til en sosialt bærekraftig utvikling?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å høre dine meninger om hvordan musikk styrker fellesskapet blant barna, og hvordan dette bidrar til sosial bærekraft.

I dette skrevet gis du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Vi ønsker å intervju deg som barnehagelærer for å høre hva du mener musikk har å si for fellesskapet blant barna. I denne bacheloroppgaven ønsker vi å undersøke hvordan musikk kan føre til økt inkludering som også kan ses på som sosial bærekraft.

Vår midlertidige problemstilling er: hva sier barnehagelærere om bruk av musikk til å styrke fellesskapet blant barna.

Intervjuet vil bestå av ca 15 spørsmål, og vil vare i maks 45 minutter. Informasjonen som innhentes under intervjuet vil analyseres og skape grunnlaget for videre arbeid mot en bacheloroppgave. Prosjektdeltaker vil motta en intervjuguide med forskningsspørsmålene ved oppstart av intervjuet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta pga. din stilling som barnehagelærer og din eller barnehagens interesse innenfor musikk.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du er med på ett intervju. Intervjuet vil vare i maks 45 minutter. Intervjuet vil ta for seg spørsmål om hva dine tanker er som barnehagelærer.

Både [redacted] og [redacted] vil være til stede under intervjuet, hvor den ene stiller spørsmålene og den andre vil ta notater under intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det vil kun være prosjektansvarlig som har tilgang til dine privatopplysninger. Informasjonen du gir i intervjuet vil bli anonymisert og delt med veileder, prosjektgruppe og i selve bacheloroppgaven.
- Navn og kontaktopplysningene dine vil bli lagret på prosjektansvarlig sin datamaskin, og vil bli slettet etter oppgaven er levert inn.

Intervjudeltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes **04.01.24**. Ved prosjektslutt vil personopplysninger slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
å få rettet personopplysninger om deg,
å få slettet personopplysninger om deg,
å utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Kandidatnummer: 1647 og 1601

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Universitetet i Stavanger ved student [redacted] og [redacted]

Email: [redacted] eller [redacted]

Med vennlig hilsen

[redacted] og [redacted]

Vedlegg 2 Samtykkeskjema

SAMTYKKEERKLÆRING

Jeg har mottatt og forstått informasjon om formålet med intervjuet og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i intervju.
- at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet innen 05.01.24.

Prosjektdeltakers navn med blokkbokstaver:

.....

.....

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3 Intervjuguide

Intervjuguide

- Spørsmål til intervjuet

1. Hvor gammel er du?
 2. Hvilken utdanning har du?
 3. Hvor lenge har du jobbet som barnehagelærer/pedagogisk leder?
-
4. Hvilket forhold har du til musikk?
 - a. Som barn?
 - b. Som voksen?
 5. Har du barn? Har du brukt mye musikk hjemme med barna?
 6. Hva er viktig når du velger musikk?
 7. Hvordan bruker du musikk med barna?
 8. Hvordan ser du på musikk som en ressurs i arbeidet?
 9. Hvordan opplever du at barna er når de hører musikk?
 10. Hvordan er musikkarbeidet knyttet til følelsesregulering?
 11. Tenker du at musikkarbeidet knytter seg til livsmestring på noen måte?
 12. Hvordan opplever du deg selv som musikkutøver i praksis?
 13. Hvordan spiller din væremåte inn på barna?
 14. Tenker du at musikk kan ha en viktig rolle i arbeidet med barnas utvikling lek og læring?
 15. Til slutt, har du noe mer å tilføye?

Vedlegg 4 Resultater fra intervjuene

Spørsmål 1, 2, 3	Spørsmål 4	Spørsmål 5
<p>A: 1: 36, ingen barn 2: barnehagelærer 3: siden 2011</p> <p>B: 1: 39, barn 6 og 8 år 2: barnehagelærer 3: siden 2009</p> <p>C: 1: 40, barn 8, 13, 15 år 2: barnehagelærer 3: siden 2006</p>	<p>A: - Naturlig del, - mamma og besteforeldre sang mye - spilte saksofon og litt piano - saksofon traff hjertet, gjør det fortsatt - musikk videregående - «handler ikke om å utøve musikk, men å være i musikken</p> <p>B: - Musikk stor del av identiteten - Hatt musikk rundt seg hele livet - Hele familien hører musikk - ritualer</p> <p>C: - Alltid musikk hjemme - Mamma spilte piano - Spilte cello - Ville synge, men kom ikke inn - Fellesskapsfølelsen av å synge sammen allerede på barneskolen - Sang i kor - Mann musiker</p>	<p>A: - Nei, ingen barn, men har tantebarn - Synger mye med tantebarn - Bruker mye gitar og å leke i leken - Spontansangen - Musikk er iboende fra vi kommer til verden</p> <p>B: - To barn, 6 og 8 - Synger fire faste sanger hver kveld - Ført musikken videre til barna</p> <p>C: - Tre barn, 8, 13, 15 - Brukte mye instrumenter med barna helt fra de var små - Babysang fra de var nyfødt nesten - Så hvordan musikken spilte inn på barna sine</p>

Spørsmål 6	Spørsmål 7	Spørsmål 8
<p>A:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bruke musikken som et verktøy - Aldersgruppa – hvilke sanger som fenger - Formålet med sangen - Bygger videre på historier - Bruke musikk spontant og uformelt - Bruke kroppen og sansene - Uformelt passer best for de minste - Skape trygghet og knytte bånd, både mellom barn-barn og barn-voksen - musikk og bevegelse sammen skaper fyrverkeri i hjernen - fellesskapet og at alle er med uansett – «hvis vi kaster ut et innspill så må de andre hive seg med» <p>B:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kommer an på situasjonen - kjenne på impulsen og situasjonen - barna velger ofte musikken <p>C:</p> <ul style="list-style-type: none"> - det skal være naturlig, ektefølt - trenger ikke ha melodi og tekst, men kjenne rytmen og pulsen - lekenhet og nærhet - musikk kan brukes i alle situasjoner - se barna i intime situasjoner og velge musikk deretter - tørre å gå ut av komfortsonen – valg av musikk bidrar til dette 	<p>A:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bruker konkrete med de minste - Musikken gjennomsyrrer alt vi gjør - Sosial kompetanse - Kommer an på hva vi jobber med – hvilke temaer vi jobber med - Dramatisering, rollespill - Ritualer forklarer dagsrytmen – ryddesang, samlingsang, bordvers, fellesbeskjedsang - Engasjere barna og leve seg inn i historier - Ubuntu <p>B:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bruker kjent trøstesang med barna - Trygg tilvenning - Tilhørighet og gjenkjennelse - Overgangssituasjoner - Forebygge konflikter – byttesang <p>C:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bruker instrumenter selv om vi ikke kan spille det: «Trekkspill spiller vi ofte. Kan vi spille det? Nei!» - Smitteeffekt – jo mer du bruker det, jo mer bruker alle det - Bruker det i overganger, ritualer, dagsrytme 	<p>A:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verktøy i hverdagen - Hadde ikke klart meg uten musikken - Felles oppmerksomhet - Sosial kompetanse - Fellesskapsfølelsen <p>B:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tilvenning - Arbeidsmiljøet - Avlede vanskelige situasjoner - Flerkulturelt arbeid - Samhold og alle er med - Lærer barna å ta seg selv uhøytidelig gjennom tull i hverdagen <p>C:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tok tid å skjønne hvordan musikken bidrar så mye til fellesskapet - En gavepakke til alt – overganger, samlinger - Enkelt verktøy med enorm effekt - Gir en annen tilstedeværelse

Spørsmål 9	Spørsmål 10	Spørsmål 11
<p>A:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viser det med hele kroppen hvordan musikken påvirker de - «når vi synger sammen kjenner vi lykkehormonet og kjenner glede og lykke» <p>B:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dette viser resultater av musikk - Det gjenkjennbare gir trygghet - Sangen blir en brobygger - De opplever glede og viser/kjenner det med kroppen - Avslappende effekt - Barna bryr seg ikke om at de ansatte synger “feil” tekst eller tone. Er man trygge, kjenner man det på fellesopplevelsen <p>C:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Barna lever seg inn i det de holder på med – kjenner på pulsen og rytmen - Musikk er ikke bare synging, men det er rytme og puls - Ulike reaksjonsmønster – noen blir stille mens andre blir ivrige - Planlegging fungerer ikke alltid som vi så for oss pga barnas behov - «Hvordan vi kan styre og påvirke musikken med barna, men interessant å se hvordan samlingene blir forskjellige ut ifra barnegruppene». 	<p>A:</p> <ul style="list-style-type: none"> - musikken gjør de avslappa - musikken bidrar til å finne roen - musikkvalg avhenger av situasjonen – kjent sang ved soving <p>B:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bruker musikken til å trøste og avverge konflikter - Lykkehormon - Bruker sangen for å lette på trykket – både hos voksen og barn - Erkjenner følelser - Spiller på følelsene til seg selv og andre - Bruker «feil» følelser i feil setting - «alle er med og vi er bare oss!» - Kjenne på flauheten <p>C:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bruke hele følelsesregisteret fra nynning til tramping - Hjertelyden er med i magen til mammaen - Inntone seg på barna med nynning og vugging 	<p>A:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alle er likestilt – musikken fungerer så godt på barn med spesielle behov - endel av noe – fellesskapet - hva som skjer i hjernen når man bruker musikk - hvordan musikken bidrar til mestring - ikke sammenlikne deg med andre <p>B:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «livsmestring handler jo om seg selv, men også om hvordan man mestrer ting ilag sammen» - Bygge hverandre opp - Trygghet - Det å være trygg i et fellesskap - Flerkulturell bakgrunn og mestringsfølelse - Tilhørighet gir livsmestring - Gjenkjennelse - Heier på hverandre <p>C:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forberede seg på hva som skal skje - Musikken kan skape en trygghet - Brobygger mellom det trygge og det ukjente - Musikk i alle sider av livet

Spørsmål 12	Spørsmål 13	Spørsmål 14	Spørsmål 15
<p>A:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naturlig væremåte - naturlig kommunikasjon mellom oss - bruke det du har fordi du vil, ikke fordi du må - vise trygghet og tilstedeværelse - gi lik oppmerksomhet til alle <p>B:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voksenrollen, vi er rollemodeller - Tar tid å bli trygg – både på seg selv og de andre - Hvordan instrumenter kan styrke dagen - Skolen hjalp med selvfølelsen <p>C:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pådriver - Inspirator - Både stemme og kroppslig - Vise lekenheten - Ufarliggjøre det for barna - Tidligere erfaring i livet kan ha påvirkning senere i livet - «mamma tvang meg med kjærlighet» - Hva gir det oss når vi har disse opplevelsene sammen? Det gir enorm styrke og trygghet 	<p>A:</p> <ul style="list-style-type: none"> - snapper opp impulsene til barna - viser at det er et trygt rom å være i - rolig og avbalansert <p>B:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Det vi gjør smitter over på barna» - Væremåten din spiller inn på barna - Våger man selv og gir uttrykk for det, er det lettere for barna p tørre det også <p>C:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samhold, kreativitet, skape noe sammen, om det er oss voksne eller med ungene, det smitter - Min væremåte skal gjøre at barna ikke kjenner på begrensninger - Kjenne glede i å utfolde seg og skape opplevelser sammen og for hverandre - Stå støtt og bli trygg i mye - Tørre å by på seg selv 	<p>A:</p> <ul style="list-style-type: none"> - det som skjer i hjernen når de hører musikk og hvordan bevegelse styrker dette - bruke musikk i alle fagområder - et godt virkemiddel til motorikk og språk <p>B:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stor betydning for utvikling av språket - samhold og samhandling - musikken kobler hjernedelene sammen - trygghetssirkelen - musikken skaper trygghet – slipper ut lykkehormon, da lærer man - Fellesskapsfølelse <p>C:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bidrar til å stimulere alt - Skape trygghet, tilstedeværelse, bygge relasjoner - Musikken gir en annen nærhet som gir boost i alt 	<p>A:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Barns medvirkning på høyt nivå - Velgesjef hver dag - Samtidig lærer de at de ikke alltid får sitt valg gjennomført – robusthet - Sosial kompetanse - Alle er likeverdige <p>B:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Har mye å si hvem man møter på veien – den signifikante andre - Hvordan de man møter i livet påvirker deg positivt - Alle kan bruke musikk, det handler om å våge. - Ikke tenke så ambisiøst - Ingenting må være perfekt – skal bare skape glede og samhold <p>C:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Man må komme seg over voksenflauheten - Gjøre dagligdagse ting med humor, tøys og tull - Alle må bli med å dra lasset